

Beslissing van de Raad voor de Journalistiek

over de klacht van

Clair Ysebaert

tegen

Business AM, Neiryndck en Verschelden

Met een brief van 1 april 2020 dient meester Dirk Grootjans namens zijn cliënt, de heer Clair Ysebaert, een klacht in tegen Business AM en de journalisten Pieter-Jan Neiryndck en Wouter Verschelden. Aanleiding is een artikel van 19 maart 2020 op BusinessAM.be onder de titel *Voorzitter kiescomité Open Vld: 'Uitstel kon in principe niet'*. Pieter-Jan Neiryndck en Wouter Verschelden antwoorden met een brief van 5 mei, waarop Dirk Grootjans reageert op 19 mei met toevoeging van een bijkomend stuk op 29 juni 2020.

Een rapporteringscommissie van de Raad voor de Journalistiek heeft een hoorzitting gehouden op 7 september 2020. Meester Dirk Grootjans woonde de hoorzitting bij namens klager Clair Ysebaert. Voor Business AM waren hoofdredacteur Kim Evenepoel en journalisten Pieter-Jan Neiryndck en Wouter Verschelden aanwezig.

DE FEITEN

Het artikel gaat over het uitstel van de voorzittersverkiezingen bij Open Vld en vermeldt dat uitstel volgens het kiescomité van de partij eigenlijk onterecht was. De voorzitter van het kiescomité, Clair Ysebaert (klager), moest de vier kandidaten polsen en daaruit bleek dat er geen eensgezindheid was over uitstel. De journalist schrijft dat dit gebrek aan consensus volgens de voorzitter belangrijk is en hij citeert: "Er werd mij gevraagd om de kandidaten te polsen over een uitstel. Enkel een eenstemmig standpunt van de kandidaat-voorzitters kan het vertrekpunt zijn om effectief en operationeel te kunnen handelen". Het artikel vervolgt dat uitstel in principe niet kon en dat het kiescomité de kwestie doorschoof naar het partijbestuur.

DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

KLAGER zegt dat het artikel en de titel hem woorden in de mond leggen die hij nooit uitgesproken heeft. De journalist doet alsof klager een interview heeft gegeven, terwijl dat er nooit geweest is. Het artikel is niet waarheidsgetrouw en tast de eer van klager aan.

Klager was voorzitter van het kiescomité bij Open Vld en stelde in die hoedanigheid een advies op voor het partijbestuur over het uitstel van de voorzittersverkiezingen. Daarin wijst hij erop dat het kiescomité niet bevoegd is om daarover te oordelen. Vervolgens schrijft hij in het advies 'dat enkel een unisono standpunt van de kandidaat-voorzitters het vertrekpunt kan zijn om verder effectief en operationeel te kunnen handelen en dat uit de antwoorden van de vier kandidaat-voorzitters blijkt dat er thans geen eensgezindheid is'.

Nergens in het advies, zelfs niet tussen de lijnen, staat dat uitstel van de verkiezingen niet kon. Er staat alleen dat er een consensus onder de kandidaten nodig was om effectief en operationeel te kunnen handelen. Operationeel handelen kan zowel uitstel als handhaving van

de verkiezingen betekenen. Toch schrijft Business AM in de titel: *“Voorzitter kiescomité Open Vld: ‘Uitstel kon in principe niet’”* en in de inleiding dat uitstel eigenlijk onterecht is.

Business AM veinst een interview met klager, terwijl dat er niet geweest is. Klager heeft de journalist nooit ontmoet of gesproken, laat staan dat hij een interview zou hebben gegeven. Toch schrijft Business AM: *“Volgens Clair Ysebaert, de voorzitter van het kiescomité, is net het gebrek aan consensus (...) belangrijk. ‘Er werd mij gevraagd (...) effectief en operationeel te kunnen handelen’, zegt hij”*. De journalist doet alsof er een gesprek geweest is en laat deze passage naadloos overgaan in de conclusie dat uitstel in principe niet kon, waarmee hij deze conclusie op suggestieve manier toeschrijft aan klager.

Het artikel insinueert volkomen onterecht dat klager de beslissing van het partijbestuur om de verkiezingen uit te stellen onjuist vindt en zich niets aantrekt van de partijstatuten. Het zet hem neer als iemand die partij heeft gekozen voor de strekking die geen uitstel wil en daarover zelfs een interview gaf, terwijl hij als voorzitter van het kiescomité absoluut neutraal en onpartijdig moet zijn. Dat tast zijn eer aan, terwijl hij geen kans kreeg om te reageren.

Dat blijkt ook uit de titel: *“Voorzitter kiescomité Open Vld: ‘Uitstel kon in principe niet’”*, die de aandacht moest trekken, terwijl klager die woorden nooit heeft uitgesproken en ze ook nergens in het advies van het kiescomité staan. De titel brengt klager kwaadwillig in diskrediet alsof hij zijn neutraliteit als voorzitter van het kiescomité verloren had.

De redactie van Business AM zegt dat ze de fout heeft rechtgezet nadat ze door de woordvoerder van Open Vld werd gecontacteerd, maar die rechtzetting neemt de initiële waarheidsverdraaiing niet weg. Zonder die waarheidsverdraaiing zou niemand aandacht hebben gehad voor het artikel, want de leugen was het enige interessante. Het heeft overigens lang geduurd vooraleer de tekst werd aangepast en intussen was het kwaad geschied.

De redactie van Business AM beweert ook dat de woordvoerder van Open Vld de redactie contacteerde namens klager. Dat is flagrant onjuist. Hij belde enkel als woordvoerder van de partij vanwege de valse schijn die de publicatie kon wekken dat de voorzitter van het kiescomité de tegenstanders van het uitstel van de bestuursverkiezingen was bijgetreden.

De klacht is gericht tegen Business AM, Pieter-Jan Neiryneck en Wouter Verschelden, omdat klager ervan uitging dat Verschelden hoofdredacteur is van Business AM. Als dat niet zo is, zoals Verschelden en hoofdredacteur Kim Evenepoel zeggen, vraagt klager zich af waarom Verschelden hem toch contacteerde over de klacht.

BUSINESS AM zegt dat het artikel gebaseerd is op het advies van klager als voorzitter van het kiescomité en dat klager geen woorden in de mond worden gelegd. De citaten komen woordelijk uit het advies en het artikel is na een eerste versie verder genuanceerd en verduidelijkt, zoals gangbaar is bij online journalistiek.

De redactie heeft het advies van het kiescomité verkregen via bronnen binnen de partij. De nieuwswaarde was manifest en er was geen enkele reden om te twijfelen aan de authenticiteit ervan. In het advies geeft klager, als voorzitter van het kiescomité, aan dat er een probleem was om de verkiezingen uit te stellen. Aangezien het advies op zich bijzonder duidelijk was, was het niet nodig om klager of de partij te contacteren. Het document sprak voor zich.

Snelheid was cruciaal, omdat het document wellicht ook gelekt was naar andere redacties. Gezien de concurrentiële omgeving heeft de journalist Pieter-Jan Neiryndck een eerste, korte versie met de essentie online gezet. Daarin werd verwezen naar klager, die de unieke auteur is van het advies. Die versie is vervolgens aangevuld, zoals gangbaar is bij online journalistiek. Het is normaal om nuances of documenten waaruit wordt geciteerd in een latere versie toe te voegen.

De toevoeging dat de citaten uit het advies van het kiescomité kwamen, is snel gebeurd. Volgens de schriftelijke repliek kwam ze er op basis van het telefoontje van de woordvoerder van Open Vld naar de hoofdredacteur. Tijdens de hoorzitting beklemtoonden de journalist en de hoofdredacteur dat de aanpassing gebeurde nog vóór er enig contact was met de woordvoerder van Open Vld.

Kort na publicatie heeft de woordvoerder van Open Vld, namens klager, de redactie gecontacteerd over de titel en de manier waarop klager werd geciteerd alsof hij met de redactie gesproken had. Hij wees erop dat het advies van het kiescomité vrijblijvend was. Die dialoog leidde snel tot een consensus en alle nuanceringen werden opgenomen in het artikel.

Dat in de eerste versie van het artikel het document van het kiescomité werd geciteerd met de woorden “*zegt Ysebaert*” is een passage die kon leiden tot verwarring over hoe de redactie kennis had gekregen van de woorden van het comité. Maar er is niet gedaan of er een gesprek of interview was geweest. Nergens staat dat klager dit zei ‘*in een gesprek met de redactie*’. Toch verdiende de passage verduidelijking. Daarom heeft de redactie de nodige verfijningen en verduidelijkingen aangebracht, om beter te duiden dat het om een schriftelijk advies van het kiescomité ging en dat klager zelf niet rechtstreeks gesproken had met de redactie.

Maar klager is op geen enkel moment fout geciteerd en er zijn hem geen woorden in de mond gelegd die niet aan hem konden worden toegeschreven. De citaten in het advies zijn de woorden van klager. Ze komen letterlijk uit het document waarvan hij de enige auteur is en dat intern circuleerde in de partij.

De doorgevoerde aanpassingen zijn niet expliciet vermeld, omdat het in online journalistiek niet de praktijk is om rechtzettingen, correcties, verduidelijkingen of aanvullingen expliciet te vermelden. Idem voor titels, die vaak worden aangepast naargelang van trafiek, respons enz.

In de titel is de passage tussen aanhalingstekens een parafrasering: *Voorzitter kiescomité Open Vld: “Uitstel kon in principe niet”*. Dit is de essentie van wat klager zei in zijn advies, namelijk dat uitstel in principe niet kon omdat er geen eensgezindheid was onder de kandidaat-voorzitters. In overleg met de woordvoerder van de partij werd de titel aangepast naar: *Kiescomité Open Vld: ‘Konden verkiezing niet zelf uitstellen wegens geen consensus’*. Maar omdat deze titel zeer institutioneel klonk en de lezer niet meer zou begrijpen wat er aan de hand was, besliste de hoofdredacteur – die nog niet helemaal op de hoogte was van de precieze bemerkingen van de woordvoerder – om opnieuw de oorspronkelijke titel te publiceren. Later op de dag werd de titel nog eens aangepast na nieuwe communicatie met de woordvoerder van de partij. Daarmee waren alle bezwaren weggewerkt en sloot de woordvoerder af met de boodschap: “Dank. Correcte weergave.”

Klager spreekt in zijn klacht van insinuaties en kwaadwillig verdraaide berichtgeving, waarmee hij de beroepseer van de journalisten aantast. Er is geen sprake van kwade wil, noch van leugen of waarheidsverdraaiing. De quotes staan letterlijk in het advies, en waar er

aanvankelijk misschien een mogelijkheid was om te interpreteren alsof klager met de redactie had gesproken, heeft de redactie snel de nodige nuancerings aangebracht.

Business AM en Wouter Verschelden wijzen er ten slotte op dat Verschelden op geen enkele manier betrokken was bij het artikel. Hij is geen hoofdredacteur, maar schrijft als journalist voor Newsweek, een zusterblad van Business AM. Zijn artikels kunnen op Business AM verschijnen, maar met het voorliggende artikel heeft hij niets te maken. Hij heeft enkel gereageerd op de klacht, omdat die ook tegen hem gericht was.

BESLISSING

Ontvankelijkheid

De klacht is gericht tegen Business AM en de journalisten Pieter-Jan Neiryck en Wouter Verschelden. De advocaat van klager heeft de klacht tegen Verschelden gehandhaafd, ondanks het feit dat die van bij het begin van de procedure duidelijk maakte dat hij op geen enkele manier betrokken was bij het artikel. Aangezien Verschelden geen rol speelde bij de redactie van het artikel, wat de advocaat niet tegensprekt, is de klacht tegen Wouter Verschelden onontvankelijk.

Gegrontheid

De eerste versie van het artikel laat uitschijnen dat klager gesproken had met de redactie van Business AM, terwijl er geen gesprek geweest was en de citaten komen uit een geschreven document dat klager als voorzitter van het kiescomité voor de voorzittersverkiezingen bij Open Vld had geschreven. Ook al is het uit tijdsdruk, het is journalistiek onzorgvuldig om te laten uitschijnen dat er een gesprek geweest is in plaats van te verwijzen naar het document.

De titel *Voorzitter kiescomité Open Vld: "Uitstel kon in principe niet"* legt klager woorden in de mond die hij niet gezegd heeft en die ook niet in het geschreven document staan. Dat uitstel in principe niet kon, staat wel in het artikel, maar dan als vaststelling van de journalist en niet als citaat van klager. In de titel daarentegen staat dit wel als citaat tussen aanhalingstekens, wat duidelijk de indruk wekt dat klager deze woorden gezegd of geschreven heeft, wat niet het geval is. Dit is niet waarheidsgetrouw.

De latere aanpassingen van de titel en de tekst nemen deze initiële inbreuken niet weg.

Om die redenen is de Raad voor de Journalistiek van oordeel:

De klacht is gegrond.

Brussel, 15 oktober 2020